

POLÍTICA D'ADQUISICIÓ DE COL·LECCIONS DEL MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS DE BARCELONA

juliol 2019

El Pla Estratègic del Museu defineix que la missió del Museu de Ciències Naturals de Barcelona (MCNB) és:

Generar i compartir coneixement sobre la diversitat i l'evolució del món natural, amb el propòsit de contribuir a la seva conservació i de crear una societat més informada, connectada i responsable amb la natura. Es fa mitjançant la preservació d'unes col·leccions que són testimoni del patrimoni natural de Catalunya i terres properes, la recerca de la diversitat biològica i geològica, i unes experiències que estimulen l'exploració, l'aprenentatge, l'estimació, el gaudi, el diàleg i la participació entre el públic més ampli possible.

El Museu és hereu de més d'un segle de trajectòria científica naturalista dedicada a documentar i interpretar el món natural, està especialment preocupat per la crisi de biodiversitat, i implicat en els esforços locals i internacionals per estudiar, documentar i conservar la diversitat natural. Es preserva una col·lecció científica que és un registre permanent del nostre patrimoni natural i de les recerques realitzades al Museu.

El present document conté les línies generals que regiran el creixement del patrimoni de col·leccions del MCNB durant cinc anys, a partir de la data d'aprovació.

El MCNB considera com a patrimoni totes les mostres que són testimoni d'espècimens biològics o geològics en un lloc i en un temps en concret. El Museu vol conservar aquest patrimoni natural com a testimoni del passat i del present.

El MCNB es compromet a conservar, custodiar i donar accés a totes les col·leccions que es vagin adquirint.

La col·lecció conservada al Museu consta actualment de més de dos milions d'espècimens biològics, geològics i paleontològics, de diferents zones del planeta, abastant un període entre el S.XIX fins a l'actualitat. És oberta a la comunitat científica per al seu estudi i forma part d'activitats culturals.

La totalitat de la col·lecció és propietat de l'Ajuntament de Barcelona. El propietari de les noves adquisicions serà igualment l'Ajuntament de Barcelona. La gestió de les adquisicions es gestiona al MCNB d'acord amb les indicacions de l'Institut de Cultura de Barcelona.

Motius per créixer

La funció principal i ineludible del fons patrimonial és la de ser una col·lecció de referència internacional que doni servei a la societat des de diversos àmbits. A diferència d'altres tipologies de col·leccions, les de ciències naturals requereixen un creixement continuat en el temps, ja que cal mantenir sèries de mostres representatives de diferents llocs i que siguin testimoni any rere any del que es troba a la natura. A banda la descoberta i estudi de nous jaciments comporta la troballa de material que necessàriament ha d'estar conservat en un Museu.

Tot i la llarga trajectòria del Museu encara hi ha mancances a la col·lecció pel que fa a la representativitat del territori, a llocs de recol·lecció i, especialment pel que fa a alguns taxons.

El MCNB és el destí natural de col·leccions de ciències naturals que estan actualment en mans de particulars o d'institucions del territori. Així com d'exemplars que hagin estat trobats morts o que han mort en intentar recuperar-los, o que hagin causat baixa en un establiment d'animals vius. Valorant també la possibilitat que els oferiments siguin derivats a altres museus de ciències naturals.

Criteris d'acceptació

El Museu acceptarà material del que pugui garantir la conservació a curt, mig i llarg termini.

El Museu acceptarà prioritàriament material de col·leccions que tingui un clar interès en la recerca i la divulgació, i que tingui les dades del seu origen espacial i temporal suficientment completes.

El Museu acceptarà donacions sempre i quan la titularitat de la propietat sigui clara.

El Museu custodiarà i classificarà tota la documentació que acompanya l'ingrés de material de col·leccions, ja que demostra la seva legalitat dins el Museu i són justificants essencials davant de tercers.

El Museu es reserva el dret a decidir si els exemplars ingressen definitivament a la col·lecció. En cas afirmatiu, serà el Museu qui decideixi el destí: col·lecció científica, exposició, activitat pedagògica. En cas negatiu, el MCNB pot oferir al donant alternatives per oferir la col·lecció a altres museus de ciències naturals.

El Museu admetrà material sempre i quan s'hagin respectat les normatives vigents sobre protecció de patrimoni natural (Unió Europea, Estat Espanyol i Comunitat Autònoma de Catalunya).

En línies generals és d'especial interès, tot bé material amb valor científic o cultural o històric de:

- el patrimoni geològic i paleontològic mòble
- la fauna de l'àrea mediterrània i de muntanya
- la fauna corresponent a espècies invasores i els espècimens d'espècies protegides que hagin causat baixa de forma natural.
- els exemplars Tipus que han de ser dipositats en col·leccions públiques per a garantir-ne l'accés.

El Museu aplicarà els criteris esmentats per a decidir el material a adquirir i, ho comunicarà clarament a qui ofereix el material.

El MCNB disposa d'una política de Baixes que regula l'actuació en cas de pèrdues accidentals o incidentals i robatoris. Té per objectiu tenir en tot moment l'inventari actualitzat.

Les línies prioritàries de cadascuna de les col·leccions del Museu són:

MINERALOGIA

- Exemplars que millorin la qualitat de la col·lecció des d'un punt de vista científic, morfològic i/o patrimonial independentment de la seva localitat.
- Espècies rares que siguin científicament i/o morfològicament significatives amb independència de la seva localitat de procedència.
- Exemplars de localitats tipus.
- Col·leccions resultat dels projectes d'investigació i recerca.
- Exemplars procedents de localitats històriques, actualment desaparegudes o inaccessibles, principalment, (tot i que no exclusivament) dins de l'àmbit dels Països Catalans i la Península Ibèrica.

PETROLOGIA

Els criteris d'acceptació de material de la col·lecció de petrologia per als propers cinc anys són els següents (sempre per a material ben documentat):

- Exemplars de roques, làmines primes i/o sorres que completin la col·lecció local de roques de Catalunya.
- Exemplars que completin els buits sistemàtics de la col·lecció petrològica independentment de la seva localitat.

- Col·leccions resultat de la investigació i la recerca en els Països Catalans, que puntualment poden incloure material de fora d'aquest territori que complementi dita col·lecció.
- Col·leccions resultat de la investigació i la recerca en zones d'escut que complementin la col·lecció de roques d'escut del Museu.
- Col·leccions que continguin exemplars petrològics singulars respecte la geodiversidad de l'escorça terrestre.
- Pel que fa a la col·lecció de sorres s'acceptarà material de tot el món.

Puntualment es podrà acceptar material fora d'aquests criteris sempre i quan es consideri que és material amb un alt interès científic i/o patrimonial, o sigui fruit de la recerca al Museu.

PALEONTOLOGIA

Tindran especial rellevància de cara a futures adquisicions els exemplars que es troben relacionats amb les línies de recerca consolidades del Departament.

En qualsevol cas, en termes generals, les adquisicions de la col·lecció paleontològica del Museu s'orienten considerant dos aspectes més:

- La futura consideració de Museu nacional aboca a poder disposar, de manera el més exhaustiva possible, de les espècies fòssils representades en el registre fòssil de Catalunya tal i com ja succeí quan el Museu Martorell fou la seu del Mapa Geològic de Catalunya (1918-1923).
- La pròpia metodologia paleontològica - basada en la comparació entre el major nombre de morfoespècies disponibles - compromet a disposar del major nombre d'espècies fossilitzades de tot el registre geològic de la Terra.

REGISTRES SONORS (FONOTECA NATURA SONORA)

Els criteris de creixement de la col·lecció de registres sonors de la Fonoteca es prioritzen en l'ordre següent:

- Documents sonors de la fauna autòctona de Catalunya i Península Ibèrica a fi de completar el fons existent.
- Nous registres per les línies de recerca del Museu vinculades a la bioacústica.
- Completar la col·lecció amb registres d'altres ecozones.
- La tecnologia està imbricada en tots els estadis de la recol·lecció, conservació i difusió del document sonor. La política de desenvolupament de la col·lecció ha de contemplar en tot moment les condicions tecnològiques en las quals el so es fixa per a una escolta reiterada.
- Prioritzar continguts sonors d'acord amb els criteris de difusió de l'Espai Sonora del Museu Blau.

ARTRÒPODES

L'estudi de les col·leccions d'Artròpodes del MCNB ha donat lloc a unes línies històriques, les quals destaquen tan pel seu gran valor científic, donat l'elevat nombre de espècimens Tipus que contenen, com pel seu ampli rang de distribució geogràfica.

Per aquesta raó, és essencial:

- l'adquisició d'exemplars d'Anòbids i Tenebrionids, a nivell mundial.
- l'adquisició de material procedent de cavitats, a nivell mundial.
- l'adquisició de Neuropteroïdeus, a nivell mundial
- Per la resta de grups (Lepidòpters, Himenòpters, Dípters, Hemípters entre d'altres) és d'interès pel Museu, aconseguir exemplars de la regió biogeogràfica del Paleàrtic Occidental. Pel que fa a la fauna d'altres regions (Neàrtica, Neotropical, Afrotropical, Indomalaia o Australàsia) el Museu podrà acceptar espècimens sempre hi quan es consideri d'un alt valor científic o es requereixi, en particular, per a tasques divulgatives i/o expositives.

INVERTEBRATS NO ARTRÒPODES

Els criteris particulars de prioritats són:

- Mostres o col·leccions que han constituït el material d'estudi en recerques quins resultats han estat publicats o estan en vies de publicació.
- Col·leccions orfes o en risc de mala conservació pertanyents a institucions científiques.
- Mostres o col·leccions particulars que focalitzen àrees geogràfiques o grups taxonòmics ja representats, ampliant-ne la seva diversitat (tàxon-espai-temps).
- Preferència per les mostres preservades en líquid conservant i correctament conservades.
- Oportunitat de contribuir a algun projecte de divulgació ja programat o en execució.
- Resultats de campanyes públiques de bioprospecció.

VERTEBRATS

- L'obtenció d'exemplars d'espècies de fauna autòctona que tinguin les dades de recol·lecció /origen perfectament documentades per tal de fer créixer la col·lecció científica i el banc de teixits.
- Aconseguir espècies de fauna autòctona de les que el Museu no tingui una bona representació per a exposicions i activitats públiques. En particular, es promourà l'adquisició de col·leccions zoològiques particulars de Catalunya amb dades.
- Pel que fa a la fauna exòtica, el Museu acceptarà espècimens en molt bon estat per la col·lecció zoològica o de teixits, d'espècies de les que no tingui una bona representació en la col·lecció científica o de divulgació.
- Obtenir espècies indicadores associades a ambients particulars (hàbitats), que tinguin un marcat valor bioindicador, de les quals hi hagi una bona representació espai-temporal per tal de generar sèries contínues temporals.
- Excepcionalment es podran adquirir espècimens a través de compra en cas de no poder aconseguir-los pels mitjans abans esmentats (p. exemples, animals domèstics o de mercat)
- L'adquisició estarà supeditada en tot moment a la disponibilitat d'espais.

Protocol d'adquisició

Les formes d'ingrés contemplades preferentment pel MCNB són la recol·lecció i la donació, contemplant-se altres com la compra i el llegat.

La recol·lecció directa forma part dels projectes de recerca del propi MCNB i la recol·lecció indirecta la duen a terme investigadors i naturalistes que participen en projectes reconeguts pel Museu. En tots els casos les recol·leccions seran respectuoses amb la legislació vigent pel que fa a l'extracció d'espècimens de la natura, i tindran lloc amb els permisos necessaris per a portar a terme la recol·lecció.

Els investigadors / recol·lectors garantiran una bona quantitat i qualitat de la informació sobre la recol·lecció i sobre els exemplars. Es propiciarà l'ingrés de dades en format digital.

El Museu rep al llarg de l'any donacions d'institucions i de particulars. Es mantindran vigents els convenis amb cadascuna de les institucions que realitzen donacions de manera periòdica (Parc Zoològic de Barcelona, Centres de Recuperació de fauna, etc). Per a donacions de particulars o institucions amb les que no hi ha conveni, s'elaborarà un expedient de donació amb els documents mínims imprescindibles. El Museu no admetrà tot aquell material en el que la documentació sigui incompleta i/o que no es demostrï clarament la seva propietat legal.

En les modalitats de recol·lecció i donació no es contempla cap mena de transacció econòmica entre qui fa entrega de material i el Museu.

En alguns casos la visita al material ofert prèvia a l'elaboració de l'informe, serà necessària. A partir de la informació disponibles s'elaborarà un informe de la col·lecció per a poder prendre la decisió d'adquirir, o no, el material.

Així doncs el MCNB té interès en adquirir prenent el compromís que conservarà i farà accessibles els espècimens que quedin definitivament a la col·lecció.

El Museu vetllarà per l'acompliment d'aquesta política d'adquisicions